

Az andragógia helyének és szerepének változása a neveléstudományban Franz Pöggeler munkássága alapján

Dr. habil Németh Balázs PhD

Egyetemi docens - UniPécs/ EPALÉ Magyarország – Nagykövet

MTA PTB Andragógiai Albizottság

nemeth.balazs@pte.hu

EAEA and PIMA Board member

XXIII. ORSZÁGOS
NEVELÉSTUDOMÁNYI
KONFERENCIA

MellearN

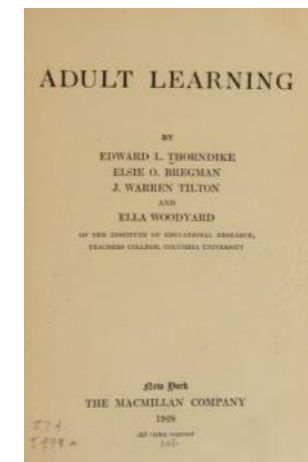
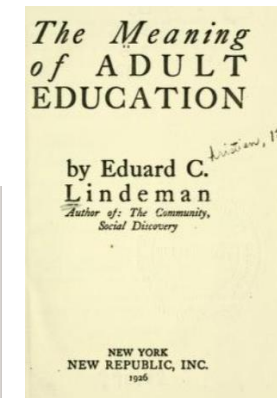
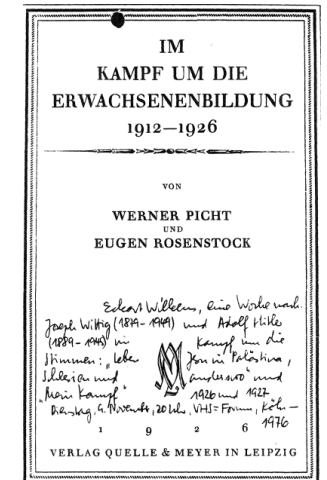
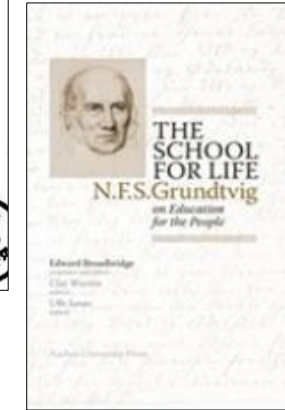
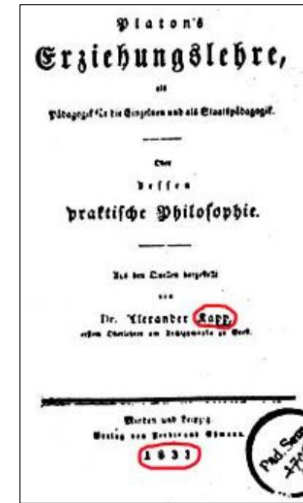
Előadásomban az alábbi témákra koncentrálok:

- Andragógia-elméleti hullámok hatása Pöggeler felnőttnevelési szemléletére – visszatekintés fél évszázaddal korábbi felfogásokra, azok integrálása
- Kortárs szerzők andragógiai munkának integrálása – H. Hanselmann (1951), T. T. ten Have (1972), M. Knowles (1970), P. Freire (1970)
- A felnőttoktatás, mint interdiszciplináris metszetek andragógiai rendszere – Bevezetés az andragógiába (1974)
- Pöggeler történeti tárgyú felnőttnevelési írásainak hatása andragógiai modelljének formálására (1996)
- Andragógiai, v. felnőttpedagógia. Pöggeler felfogásának hazai hírnökei – Durkó (1998), Zrinszky (1995) és Koltai (1996) reflexiói
- Összehasonlító kutatások elindítása W. Leirman-nal (1976) és P. Jarvis-szal (1994)
- Etikai megfontolások és értékkorientációk andragógiai összefüggései (2002)
- Kései hatások: A felnőttoktatás intézményeinek és mozgalmainak felemelkedése és hanyatlása (2000)

Andragógia-elméleti hullámok hatása Pöggeler felnőttnevelési szemléletére – korai felnőttnevelési felfogások integrálása

- A felnőttek nevelésének és tanításának kérdései A. Kapp (1833) nyomán
- Felnőttnevelés és dialógus N. F.S. Grundtvig (1844) nyomán a korai népőiskolákban
- E. Rosenstock-Huessy és W. Picht (1926) andragógiai koncepciója, mint a moden felnőttnevelési praxis alapja – pedagógia és demagógia között
- E. Lindeman (1926) moden felnőttoktatási koncepciójának befolyása
- L. E. Thorndike (1928) felnőtt-tanulási koncepciójának megjelenése, mint korszerű pszichológiai irány
(Thorndike, E. L., Bregman, E. O., Tilton, J., & Woodyard, E. (1928). *Adult learning*. Macmillan.)

Pedagogy – Andragogy and Demagogy

In 1926, **Rosenstock** and Picht underlined a need for a more systematically structured action in adult education, andragogy, so as to differentiate the action of the education of adults from pedagogy and, simultaneously, from that of demagogy.

Picht, Werner – Rosenstock, Eugen (1926) Im Kampf um die Erwachsenenbildung
Leipzig: Verlag Quelle & Meyer.

The Meaning of Adult Education

„Authoritative teaching, examinations which preclude original thinking, rigid pedagogical formulae – all of these have no place in adult education. „Friends educating each other” says Yeaxlee (B. A. Yeaxlee, *Spiritual Values in Adult Education*; 2 vol. Oxford University Press 1925), and perhaps Walt Whitman saw accurately with his fervent democratic vision what the new educational experiment implied when he wrote:

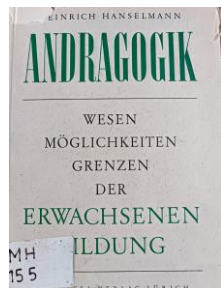
„learn from the simple – teach the wise.”

Small groups of aspiring adults who desire to keep their minds fresh and vigorous; who begin to learn by confronting pertinent situations; who dig down into the reservoirs of their experience before resorting to texts and secondary facts; who are led in the discussion by teachers who are also searchers after wisdom and not oracles: this constitutes the setting for adult education, the modern quest for life's meanings.

(Lindeman, Eduard, *The Meaning of Adult Education*; New Republic Inc. 1926)

Kortárs szerzők andragógiai nézeteinek,
megközelítéseinek integrálása – H. Hanselmann (1951), T.
T. ten Have (1973), M. Knowles (1970), P. Freire (1970)

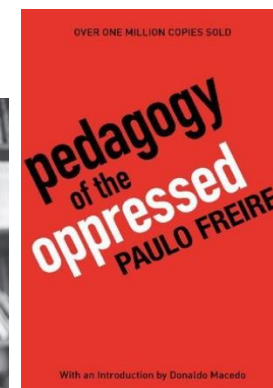
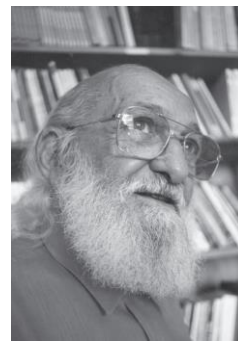
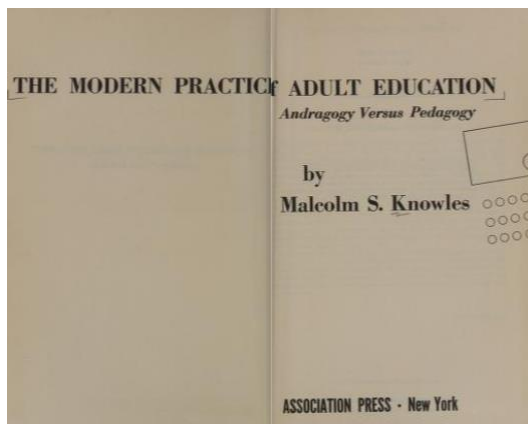
- Heinrich Hanselmann (1951) *Andragogik. Wesen, Möglichkeiten, Grenzen der Erwachsenenbildung* Zürich:Rotapfel Verlag

- T. T ten Have (1973) *Andragologie in blauwdruk* (1973) – Andragógia, mint szociális munka (ten Have a szociálpedagógia holland úttörője!)

- M. Knowles (1970) *The Modern Practice of Adult Education: Pedagogy v. Andragogy* N.Y: Association Press

- P. Freire (1970) *The Pedagogy of the Oppressed* N.Y.: Continuum Int. Publishing Group Inc.

MellearN

A felnőttoktatás, mint interdiszciplináris metszetek

andragógiai rendszere – Bevezetés az andragógiába

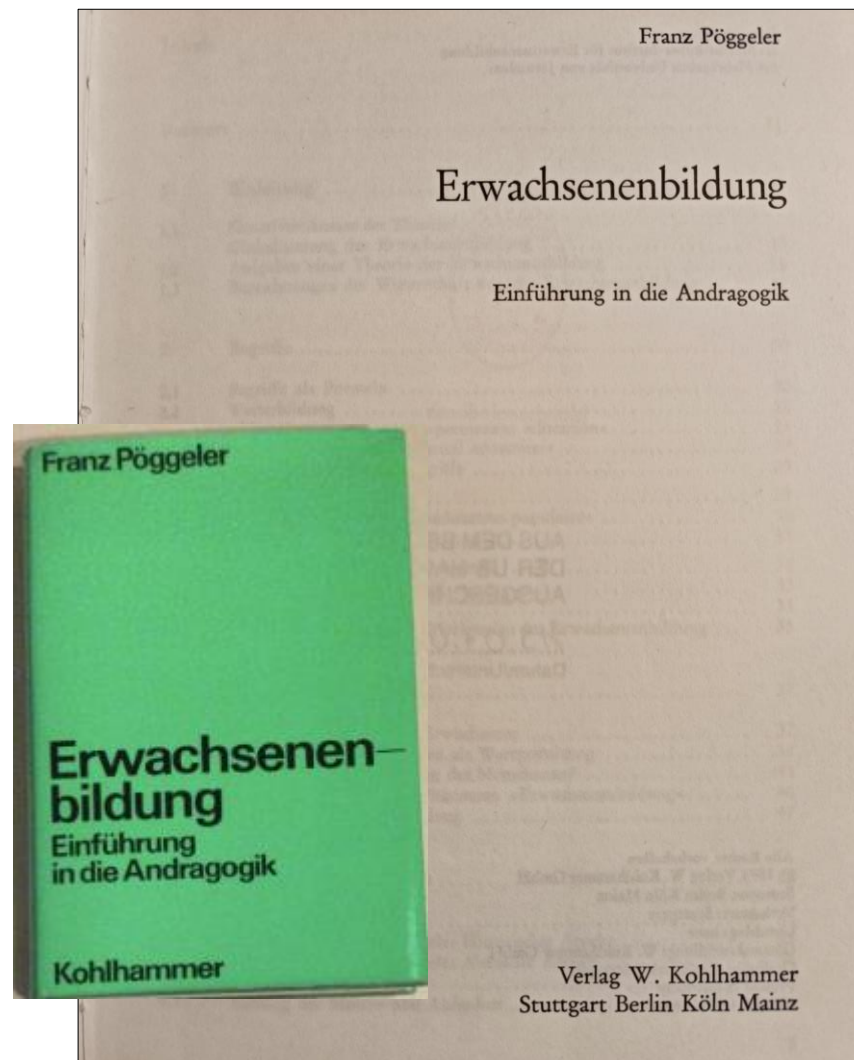
Pöggeler, F. (1974) **Erwachsenenbildung. Einführung in die Andragogik** Stuttgart: Kohlhammer

(A Jeruzsálemi Héber Egyetem Martin Buber Felnőttképzési Intézetben dolgozó barátoknak!)

E kötet számos fiatal kutató, fejlesztő számára iránymutatásul szolgált!

- A felnőttoktatás rendszertani felépítése tudományelméleti szempontok alapján:

- >Bevezetés (Einleitung)
- >Fogalmak (Begriffe)
- >Követelmények (Voraussetzungen)
- >Motivációk, feladatok, célok (Motive, Aufgaben, Ziele)
- >Résztevők (Teilnehmer)
- >Munkatársak (Mitarbeiter)
- >Tartalmak (Inhalte)
- >Módszerek (Methoden)
- >Eszközök (Einrichtungen)
- >Szolgáltatók/hordozók (Träger)
- >Kitekintés: A felnőttoktatás jövője (Ausblick: Die Zukunft der Erwachsenen)
- >Forrásjegyzék (Literaturverzeichnis)
- >szószedet (Sachregister)
- >névjegyzék (Personenregister)

INTERNATIONAL ENCYCLOPEDIA OF ADULT EDUCATION AND TRAINING

SECOND EDITION

Edited by
ALBERT C. TUIJNMAN
Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)
Paris, France

PERGAMON

tion. Nonformal education programs, or the adoption of nonformal features in educational programs—the label attached to a program is inconsequential—also expand the range of choices in analysis and action in respect of critical economic concerns such as reduc-

History of Adult Education

F. Pöggeler

The historiography of adult education has mainly been devoted to adult education in just one state, people, or nation. However, it must also be projected in regional, continental, and world history with comparative aspects (Lefrancis and Pöggeler 1979). In the history of adult education, the interdependence between education, politics, economy, and social life must be considered. The history of adult education is also

the history of institutions, organizations, people and their contexts for lifelong learning. The influence of creative personalities as founders of new institutions and as stimulators was always greater than in school systems for children and young people. One reason is that participation in adult education was normally voluntary, while school education was compulsory. As an organized system, adult education has existed since

History of Adult Education

ing wastage of resources, improving efficiency and cost-effectiveness, and mobilizing larger amounts of resources.

See also: Formal, Nonformal, and Informal Education; Economics of Adult Education and Training; Demand, Supply, and Finance of Adult Education; Evaluation of Distance Education; Cost-Effectiveness; Evaluation of Industry Training; Cost-Effectiveness; Evaluation of Public Training; Cost-Effectiveness

References

- Ahmed M. 1975 *The Economics of Modern Education: Resources, Costs and Benefits*. Praeger, New York.
- Ahmed M., Cheng Xun Ming, Ishak Khan A. K., Ramcharan K. 1994 *Basic Education and National Development: Lessons from China and India*. United Nations Children's Fund, New York.
- Bowles S. 1989 *Planning Educational Systems for Economic Growth*. Oxford University Press, New York.
- Bray M., Lillis R. (eds.) 1987 *Communist Financing of Education: Theory and Policy Implications of Educational Choices*. Pergamon Press, Oxford.
- Coulson P. H., Mullis J. 1977 *Measuring Educational Costs*. Oxford University Press, New York.
- Hakkar W. D., Corvey M., Rupp O., Ruppel R. 1980 *Educational Development: Evidence for New Principles*. World Bank Discussion Paper No. 95, World Bank, Washington, DC.
- Sompolinsky N. 1982 A review of educational institutions in order to open the International Development Research Center 1982 *Forecasting Adult Education Development: Proceedings of an International Seminar*. International Development Research Center, Ottawa.
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization 1994 *World Education Report*. UNESCO, Paris.

Further Reading

- Fulmer M. G., Stangelbauer S. 1991 *The New History of Educational Change: Social Educational Change*. London.
- Coulson P. 1989 *The Prospects for Educational Planning*. International Institute for Educational Planning, UNESCO, Paris.

135

Pöggeler történeti tárgyú felnőttnevelési írásainak hatása andragógiai modelljének formálására (1996)

History of Adult Education In: A.C. Tuijnman (ed.) International Encyclopedia of Adult Education and Training. Paris: Pergamon, Pp. 135-139.

fókusz:

- Political Factors/ Az állam szerepének hangsúlyozása
- Organisations
- Institutions
- Content of Adult Education
- Teaching and Learning
-

Andragógiai, v. felnőttpedagógia. Pöggeler felfogásának hazai hírnökei – Durkó (1998, 1999) , Csoma Gyula (1980), Zrinszky (1995) és Koltai (1996) reflexiói

- Durkó Mátyás andragógiai szintézise és funkció-rendszer építése (1998, 1999)

Durkó Mátyás (1998) *Társadalmi kihívások és a felnőttnevelés funkciói* Pécs: JPTE

Durkó Mátyás (1999) *Andragógia. A felnőttnevelés és a közművelődés új útjai* Budapest: MMI

- Csoma Gyula (1980) Andragógiai irányultsága

Csoma Gyula (2005) *Andragógiai Szemelvények* Bp.:Nyitott Könyv

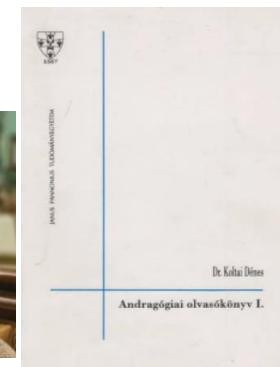
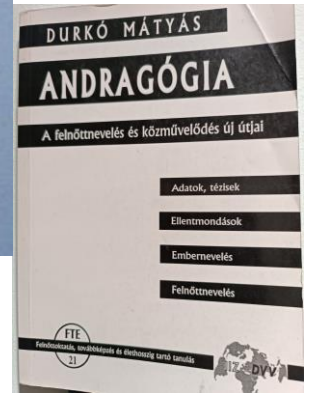
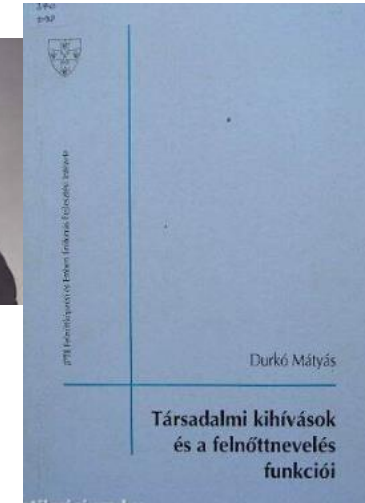
- Zrinszky László (1995) A felnőttképzés tudományát elemzi

Zrinszky László (1995) *A felnőttképzés tudománya* Budapest: OKKER

- Koltai Dénes (1996) andragógiai narratívája egyaránt merít

Pöggeler andragógiai modelljének főbb szempontjaiból.

Koltai Dénes (1996) *Andragógia olvasókönyv* Pécs: JPTE

Peter Jarvis
Franz Pöggeler
(eds.)

Developments in the Education of Adults in Europe

21

PETER LANG

Összehasonlító kutatások elindítása W. Leirman-nal (1976) és P. Jarvis-szal (1994)

Pöggeler 1976-ban elindítja Walter Leirman-nal (Katholic University of Leuven) a felnőttoktatási területen újak számító összehasonlító kutatásokat, s ebben az egyes európai országok felnőttképzési rendszereit elemzi andragógiai szempontok alapján.

Ebbe bekerül a szakpolitika elemzése – voltképp a felnőttképzési politika, a finanszírozás és a jogszabályi környezet vizsgálata.

Ezen vizsgálódást, s annak kontinentális dimenzióit tágitja Peter Jarvis (University of Surrey, UK) bekapcsolódása 1993-tól a komparatív felnőttoktatási és képzési elemzésekbe.

Komparatiztikai szempontok:

- szaknyelv
- rendszer-elemzés
- szolgáltatók/fenntartók
- történet (intézmények, szervezetek, mozgalmak)
- finanszírozási eszközök
- jogszabályi háttér
- eszközök és módszerek
- célcsoportok

Az összehasonlító elemzések terén A.N. Charters (1981) irányadó munkái egyaránt hatnak Pöggeler felfogására.

Charters, Alexander N. (1981) *Comparing Adult Education Worldwide*. San Francisco. Jossey Bass

Etikai megfontolások és értékorientációk andragógiai összefüggései (2002)

Pöggeler számára andragógiai szempont volt a felnőttoktatás etika normák szerint fejlesztése, e téren meghatározó voltak számára P. Jarvis és S. Brookfield munkái.

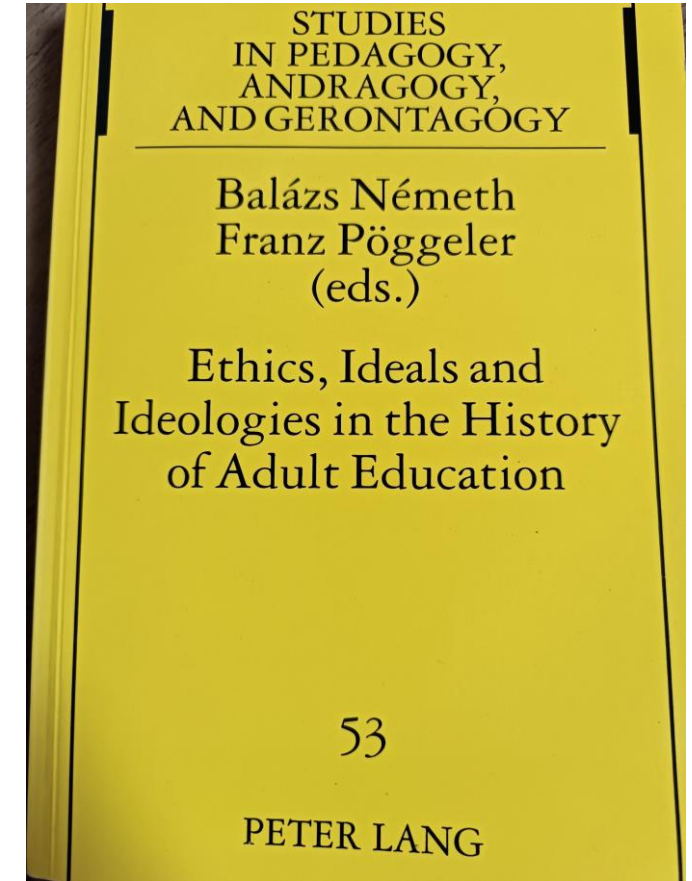
Jarvis, P. (1987). *Adult learning in the social context*. New York, NY: Croom Helm.

Brookfield, S. (2004) *The Power of Critical Theory: Liberating Adult Learning and Teaching* N.Y: Jossey-Bass

Mindig érdekelte, hogy a politikai eszméknek milyen szerepe van a felnőttek tanulása és tanítása terén, támogatják, túrik, vagy éppen tiltják e témát, különös tekintettel a főbb andragógiai etika alapelvek érvényesülésére:

- **Az andragógia feladata a felnőttek eredményes tanulásának támogatása** segítő, mentoráló, facilitáló módszerekkel, DE nem beavatkozva a tanulás intimitásába.
- **Andragógiai feladat és felelősség a felnőttek támogatása, segítése az önirányított tanulás elérése** és megvalósítása érdekében.
- **Andragógiai feladat és felelősség a felnőtt tanulók kritikus gondolkodásának erősítése, fejlesztése**. NEM cél az indoktrináció, NEM uralkodhat el az andragógus felfogása a felnőtt tanuló látásmódján, értelmezésén.
- Az andragógia felelőssége nyitott, demokratikus tanulási formák ösztönzése

Kései hatások: A felnőttoktatás intézményeinek és mozgalmainak felemelkedése és hanyatlása (2000)

Pöggeler elemzése: Historical Reasons for the Rise and Fall of European Adult Education Institutions and Social Movements"

Anthony Cooke / Ann MacSween (eds.)

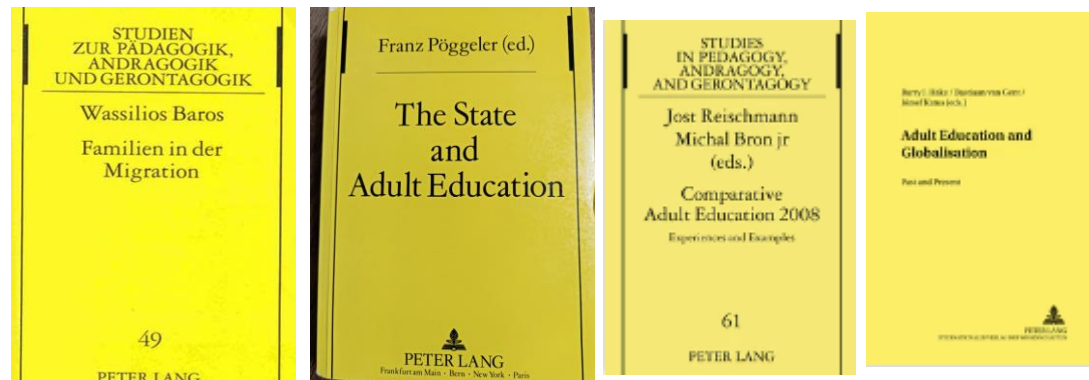
The Rise and Fall of Adult Education Institutions and Social Movements

The Proceedings of the Seventh International Conference on the History of Adult Education

PETER LANG
INTERNATIONALER VERLAG DER WISSENSCHAFTEN

Forrás: **The Rise and Fall of Adult Education Institutions and Social Movements:** Proceedings of the International Conference on the History of Adult Education (7th, Dundee, Scotland, July 12-16, 1998). Studies in Pedagogy, Andragogy, and Gerontology. Cooke, Anthony, Ed.; MacSween, Ann, Ed. Frankfurt am Main: Peter LANG, ISBN-3-631-36174-2

Ez a kötet is példázza Pöggeler szerkesztői munkáját, mivel az ún. **Studies in Pedagogy, Andragogy, and Gerontology** a Peter LANG kiadó gondozásában hozzájárult az andragógiai orientációjú gondolkodás fejlesztéséhez.

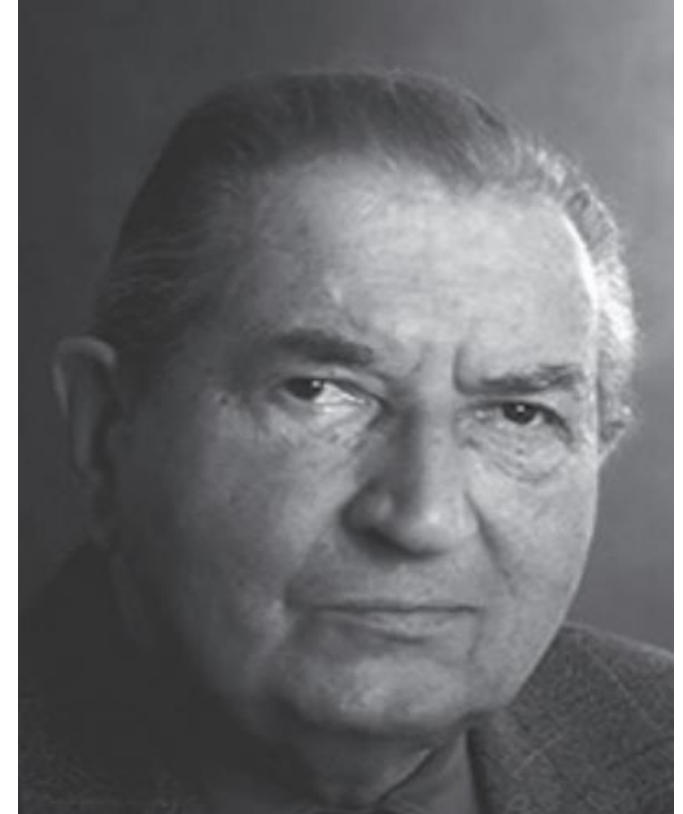

Következtetések:

- Franz Pöggeler **munkássága tovább él** számos európai **felnőttoktatási kutató-fejlesztő műhely innovációjában**, különös tekintettel **a professzió-fejlesztés, az andragógiai fókuszú kutatások, valamint a humanisztikus felnőttoktatás és felnőtt-tanulás formálásában.**

Ilyenek:

- > Adult Education Academy Európai egyetemi platform – UniWürzburg, DE/
<https://www.paedagogik.uni-wuerzburg.de/lifelonglearning>
- > ESREA kutatóműhelyek – www.esrea.org
- > Andragological Studies folyóirat tevékenysége - <http://as.edu.rs/en>
- > Studies in Adult Learning and Education/Andragoska Spoznanja c. folyóirat – UniLjubljana/ <https://journals.uni-lj.si/AndragoskaSpoznanja>
- > EAEA professzió-fejlesztő orientációja – <http://eaea.org>

Röviden Franz Pöggelerről:

Franz Pöggeler (1926–2009): Franz Pöggeler professor a Második Világháború utáni német és európai felnőttoktatás jeles alakja, kiemelkedő úttörője volt, egyike a modern andragógia/felnőttoktatás tudományos kereteit megalapozó tudósoknak, aki már 1945 után nem sokkal a felnőttoktatás elkötelezett kutatójává vált. 1962 és 1992 között az Aacheni Egyetem Neveléstudományi Tanszékét vezette. 1953-ban, 26 évesen létrehozta az első felnőttoktatás-kutatói intézetet, a Felnőtt Pedagógiai Intézetet a németországi Münsterben. Pöggeler professzor gazdag publikációs teljesítményt nyújtott, melyet 60 monográfia és számos tanulmány fémjelez. Könyveit és esszéit – melyek a felnőttoktatás alapkérdéseit feszegették – tizenhét nyelvre fordították le, ugyanakkor azok jelentős hatást gyakoroltak mind elméleti, gyakorlati, politikai téren, sőt befolyásolták a témával foglalkozó hivatalos döntéseket is. 1954-ben útjára indította az Erwachsenenbildung (Adult Education/Felnőttoktatás) c. havonta megjelenő folyóiratot, melynek tíz éven át főszerkesztője is volt. Olyan könyvcímek fémjelzik az andragógiai ismeretekhez való hozzájárulását, mint a Introduction in Andragogy (Bevezetés az andragógiába), Anthropology of the Adults (Felnőttek antropológiája), Methods of Adult Education (A felnőttoktatás módszertana), Adult Education and Legislation (Felnőttoktatás és jogi szabályozás) and New Buildings of Adult Education (A felnőttoktatás új épületei). Ugyanakkor a Felnőttoktatási Kézikönyv szerkesztője, valamint a Studies in Pedagogy, Andragogy, and Gerontology (Tanulmányok a Pedagógia, Andragógia, Gerontológia) c. sorozat főszerkesztője is ő volt. Az ún. Pöggeler-kézikönyvet 1974 és 1984 között szerkesztette nagy munkával 27 ország 128 szerzőjével együttműködésben, ezzel pedig igen jelentős munkát végzett a felnőttoktatás tanulmányozása terén. Ez a sorozat még ma is jelentős alapforrás. Ezért kijelenthető, hogy Pöggeler professzor nemcsak jelentős tudás-tárat hozott létre sorozatával, de kiemelkedő szerepet játszott abban is, hogy megismertette egymással és együttműködésre ösztönözte a világ jelentősebb felnőttoktatási szakembereit, kutatóit. Pöggeler professzor kezdeményezte a „Standing Conference on the History of Adult Education/ Állandó felnőttoktatás-történeti konferencia”, azaz ahogy többen ismerték, a „Pöggeler konferencia” szervezését, melynek törzsközönsége és vendégei utoljára a Bambergi egyetemen találkoztak 2006-ban a 11. konferencián.

Forrás. Bajusz, Klára – Németh, Balázs (szerk). 2011. *Felnőttoktatási Felfogások a 20. században. Andragógiai szöveggyűjtemény I.* Pécs: Publikon Kiadó, p. 118.